

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН
МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ

“ИҚТИСОДИЁТ НАЗАРИЯСИ”

фанидан курс ишени бажариш учун

УСЛУБИЙ ҚЎЛЛАНМА

Тошкент-2019

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
МИРЗО УЛУГБЕК НОМИДАГИ
ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ

“Иқтисодиёт назариси” кафедраси

и.ф.д., проф. Ф.Т. Эгамбердиев ва и.ф.н. Ш.А. Мирзаев,
кат. ўк. О.О. Умаров, ўк. Ф.М. Халмагжанов, Х.Х. Эгамбердиев,
ўк. Б.Э. Элмонов

5231700 “Кадрлар менежменти”

5230100 “Иқтисодиёт (тармоқлар ва соҳалар бўйича)”
йўналиши талабалари учун

“ИҚТИСОДИЁТ НАЗАРИЯСИ”

Фандан курс ишینی бажариш учун

УСЛУБІЙ ҚЎЛЛАНМА

Тошкент-2019

“Иқтисодиёт назарияси” фанидан курс ишhini бажариш бўйича услубий кўлланма 5230100 “Иқтисодиёт (тармоқлар ва соҳалар бўйича)” ва 5231700 “Кадрлар менежменти” йўналиши талабалари учун мўлжалланган бўлиб, намунавий ва ишчи ўқув режаси асосида ишлаб чиқилган. Ушбу услубий кўлланмада талабаларга курс ишhini мавзулари бўйича топшириқни қабул қилиш, уни бажариш учун ижтимоий-иқтисодий маълумотларини жамлаш, техник - иқтисодий кўрсаткичлар бўйича режани бажарилишини таҳлил қилиш, таҳлил натижаларини расмийлаштириш, талаба иқтисодий ҳодиса ва жараёнларни таҳлил қилиш усулларини қўллаш; иқтисодий муаммолар бўйича ечимлар қабул қилиши, адабийтлар билан ишлаш, ишhini химоя қилиш тартиби ва бошқа ташкилий масалалар бўйича ахборот бериш кўзда тутилган.

Тақризчилар:

и.ф.д., проф. Х.П. Абулкосимов - ЎзМУ “Иқтисодиёт назарияси” кафедраси профессори;
и.ф.н., Н.Г. Муминов - ЎзМУ “Иқтисодиёт назарияси” кафедраси муdiri

1. Кириш

2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Харакатлар стратегиясини “Фоол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили” Давлат дастурда амалга оширишга оид Давлат Дастурининг учинчи бўлими “Иқтисодиётни ривожлантириш ва фаол инвестиция жалб этиш соҳаси” да миллий ҳисоблар бозорининг тизимини 2020 йил 1 январдан бошлаб тўлиқ жорий этиш; сугурта мақомини бериш; юрдик шахслар ва фуқароларнинг бинолари ҳамда ишоотлари билан банд бўлган ер участкаларини хусусийлаштириш чораларини кўриш; Рақамли иқтисодиёт миллий концепциясини ишлаб чиқиш; солиқ ва божхона имтиёзларини босқичма-босқич бекор қилиш; жаҳон озик-овқат хавфсизлиги бўйича Рим декларацияси ҳамда биохафсизлик бўйича Картахен протоколини ратификация қилиш; Инвестиция сиёсати стратегиясини ишлаб чиқиш, мамлакатда “инвестиция хаб” ларини яратиш; “Консессиялар тўғрисида”ги Қонунни қайта кўриб чиқиш; Ўзбекистоннинг Жаҳон савдо ташкилотига киришини жадаллаштириш ва бошқалар белгиланган ва маъсуллар тайинланган.

Давлат Дастурининг тўртинчи бўлимида “Ижтимоий соҳани ривожлантириш соҳаси” да энг кам ойлик иш ҳақи миқдорини белгилаш тартибини қайта кўриб чиқиш, солиқ ва бошқа тўловларнинг энг кам иш ҳақи миқдори билан боғлиқ бўлишига барҳам бериш, ходимларнинг иш ҳақи миқдорини ЯТС бўйича тариф коэффициентини ошириш ҳисобига, пенсия, стипендия ва нафақалар миқдорини эса - ЯТС бўйича тариф коэффициентларини ошириш кўрсаткичидан келиб чиқиб кўпайтириш; меҳнатга лаёқатли фуқароларнинг бандлиги ва меҳнат фаолиятининг “шахсий тарихи”ни акс эттирувчи “Ягона миллий меҳнат тизими” идоралараро дастурий комплексини яратиш ва бошқалар белгиланган ва маъсуллар тайинланган.

Харакатлар стратегиясининг учинчи иқтисодиётни либераллаштириш ва ривожлантириш бўлими ва тўртинчи Ижтимоий соҳани ривожлантиришнинг устувор йўналишлари бўлимидаги тегишли вазифаларни самарали амалга оширишда “Иқтисодиёт назарияси” фанидан тайёрланган курс ишлари назарий ва амалий аҳамиятга эга бўлиб, талабаларнинг мавзуга ижодий ёндашувини таъминлайди. Шунингдек, уларнинг ўз устиларида мустақил ишлаш кўникмаларини орттириб, бакалавр битирув дипломи ишhini тайёрлашда ўзига хос зина вазифасини ўтайди.

“Иқтисодиёт назарияси” фани бўйича ишчи ўқув режага асосан 1, 2- семестрлар давомида 96 соат маъруза, 96 соат амалий, 186 соат мустақил таълим, жами 378 соат ажратилган.

“Иқтисодиёт назарияси” фанидан курс ишini ўқув дастурига киритилган мавзулар бўйича, шунингдек, фанни чуқурроқ ўзлаштиришга ёрдам берувчи бошқа мавзулар бўйича тайёрланади.

Курс ишиди талабаларнинг олий ўқув юртида таҳсил олиши давомида

Услубий кўлланма Ўзбекистон Миллий университети ўқув услубий Кенгаши томонидан нашрга тавсия этилган. Баённома № 4. 26.03.2019 й.

тўплаган назарий ва амалий билимлари юзага чиқади, талабанинг назарий билимлар билан куруланиш даражаси, малака ва кўникмаларини илмий - ишлаб чиқариш вазифаларини ечишга қай даражада қўллаш олиши орқали намоён бўлади.

Курс ишлари муваффақиятини аниқлайдиган муҳим ва масъулиятли вазифалардан бири - тадқиқот мавзусини танлашдир. Мавзуларга қўйиладиган умумий талаб - уларнинг долзарблиги, ишлаб чиқариш эҳтиёжлари ва муаммолари билан боғлиқлигидир. Улар ҳозирги замон талаблари ва иқтисодий тармоқлари ривожланиш тенденциялари истиқболларидан келиб чиқиши зарур.

Курс ишини бажариш куйидаги босқичлардан ташкил топади:

1. Курс иши мавзусини танлаш. Курс ишлари муваффақиятини аниқлайдиган муҳим ва масъулиятли вазифалардан бири - тадқиқот мавзусини танлашдир. Мавзуларга қўйиладиган умумий талаб - уларнинг долзарблиги, ишлаб чиқариш эҳтиёжлари ва муаммолари билан боғлиқлигидир. Улар ҳозирги замон талаблари ва мамлакат иқтисодийнинг ривожланиш тенденциялари истиқболларидан келиб чиқиши зарур.
2. Мавзуга доир библиография, меъёрий ва қонуний ҳужжатлар ҳамда йўриқномалар йиғиш.
3. Курс иши режасини тузиш.
4. Курс ишига раҳбарлик қилувчи профессор-ўқитувчи билан ишлаб чиқилган режани келишиш.
5. Курс ишини белгиланган талабларга мос равишда расмийлаштириш.
6. Курс ишини ҳимояга тайёрлаш.

2. КУРС ИШИНИНГ МАҚСАДИ ВА ВАЗИФАЛАРИ

Республикамизда амалга оширилаётган иқтисодий ислохотлар натижасида бозор инфратузилмаси, яъни бозор иқтисодиёти учун турли хил хизматлар кўрсатувчи соҳалар ҳусусан, тижорат банклари, сугурга ташкилотлари, биржалар, аукционлар, боғхоналар ва солиқ ундирувчи органлар фаолиятини ривожланиб бориши илғор техника ва технологияни ҳамда замонавий молиявий-иқтисодий билимлар билан бир қаторда тарихимизни чуқур ўрганган ҳолда истеъдодли, мустақил фикрлаш қобилиятига эга бўлган, илмий жиҳатдан ҳар қандай назарий ва амалий муаммоларни таҳлил этишга ижодий ёндоша оладиган, уларнинг натижаларини баҳолаш қобилиятига эга бўлган мутахассисларни тайёрлаш янада муҳим ва энг долзарб масалалардан бирига айланмоқда.

Маълумки, бухгалтер, иқтисодчи ва менежер каби юқори малакали мутахассислар тайёрлашнинг муҳим шартларидан бири уларни "Иқтисодий назария"нинг бозор иқтисодиёти шариоитидаги амалий аҳамияти билан яқиндан таништиришдан иборатдир.

Юқоридаги барча талабларни ҳисобга олган ҳолда, талабалар олинган назарий билимлари асосида ушбу фан бўйича курс ишларини ёзадилар.

"Иқтисодий назарияси" фани университетнинг 5230100 "Иқтисодий (тармоқлар ва соҳалар бўйича)" 5231700 "Кадрлар менежменти" йўналиши

талабаларига тасдиқланган ўқув дастури асосида ўқитилади.

Ўқув дастурининг таркибий қисми бўлган курс иши 1 курснинг 2- ярим йиллигида Ўзбекистон Республикасининг Қонуни, Хукумаг қарорлари, Молия вазирлигининг билдириш хатлари, миллий ҳамда халқаро андозалар ва шу каби меъёрий ҳужжатлар, дарслик ҳамда ўқув қўлланмалар, интернет материаллари асосида кенг ёритилиб ёзилади.

Курс иши талабаларнинг назарий билимларини янада мустаҳкамлаш, шахсий фикрлаш қобилиятини ўстириш ва унга ижодий ёндошган ҳолда ёзма равишда мавзунини баён эта олиш кўникмаларини шакллантириш мақсадида тайёрланади. Курс ишини ёзиш жараёнида эҳтимол дарсларда ҳам кўриб чиқилмаган масалаларга дуч келиб қолиниши мумкин. Бу масалаларни раҳбар билан биргаликда ечиб, муаммо ҳал этилиши ва билим даражаси янада чуқурлаштирилишига имкон яратади.

Талабалар курс ишини танланган битта мавзу бўйича ёзадилар. Бирок, улар танланган мавзу билан чекланиб қолмасликлари керак. Курс ишини ёзиш мобайнида унинг билан боғлиқ бўлган бошқа фанлар ёки мавзулар доирасида ҳам фикрлар берилиши лозим бўлади. Бу эса курс ишини тўлақонли бажарилишини таъминлайди.

3. КУРС ИШИ МАВЗУСИНИ ТАНЛАШ ТАРТИБИ.

Талабаларга «Иқтисодий назарияси» фанидан курс иши мавзулари белгиланган тартибда ушбу кўрсатмада кўрсатилган мавзулар асосида берилди. Талабалар ўзларини қизиқтирган мавзунини курс иши мавзулари рўйхатидан танлаб олишлари мумкин. Бунда магистрлик диссертация мавзусига яқинроқ бўлган мавзу танланса мақсадга мувофиқ бўлади. Танланган курс иши мавзуси асосида курс ишини тайёрлаш учун руҳсат йўналиш бўйича кафедра мудирини номига ариза ёзиш орқали расмийлаштирилади. Ариза намунаси 1-сонли иловада келтирилган.

Талабалар танлаши ҳамда мазкур мавзу асосида «Иқтисодий назарияси» фанидан ёзишлари мумкин бўлган курс иши мавзулари куйида келтирилган. Мавзу ҳар бир талаба учун алоҳида-алоҳида белгиланади.

Масалан: «Иқтисодий инвестицион фаолиятини амалга ошириш»

Курс ишини ёзишдан олдин курс иши мавзуси бўйича керакли адабиётлар йиғилади ва маълумотларни таҳлил қилиш асосида курс иши режаси тузилади. Курс иши ёзиш бўйича режани тузиш намунаси 3-иловада келтирилган.

Курс ишини ёзиш куйидаги босқичлардан иборат бўлади:

1. Танланган курс иши мавзуси бўйича адабиётлар рўйхатини тузиш ва мавзуга доир назарий маълумотларни тўплаш ва таҳлил қилиш;
2. Берилган (танланган) мавзу бўйича курс иши режасини тузиш;
3. Курс ишини ёзишда олдинга қўйилган мақсадга мувофиқ амалий маълумотлар, керакли молиявий ҳисобот шакллари нусхалари, ҳисоб-китоблар, журналлар, газета ва интернет материалларини тўплаш,

- уларни қайта ишлаш, жадваллар тузиш ва таҳлил қилиш;
4. Юқоридаги тулланган материаллардан фойдаланган ҳолда курс ишини ёзиш;
  5. Курс ишини химояга тайёрлаш ва уни химоя қилиш.

4. КУРС ИШИНИ ЁЗИШ ДАВОМИДА ҚЎЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР

Курс ишини ёзишда қуйидагиларга амал қилинади:

1. Курс иши камида 30-35 бетдан иборат бўлиб, талабанинг ўз кўли билан ёки компьютерда аниқ, ва дона-дона қилиб ёзилиши зарур. Белгиланган варақдан ортиқчаси чегараланмайди. Бетлар титул варағидан бошлаб охириг варақгача изчил кетма-кетликда рақамланади. Курс ишининг саҳифасининг бир томониغا йўл чети (поля) қолдириб ёзилади: чапдан 30 мм, ўнгдан 15 мм, юқоридан 20 мм, паст томондан 20 мм. Ҳар бир саҳифага 28-30 сатр жойлаштирилади. Курс ишининг ҳар бир саҳифаси рақамланиши керак. Тартиб рақам саҳифанинг пастки қисмига сатрнинг ўртасига қўйилади, 2 рақамидан бошланади (титул варағига 1 рақами қўйилмайди). Агар курс иши компьютерда тайёрланган бўлса унинг матни қонда тарикасида Times New Roman 14 ўлчамли шрифт, 1,5 интервал оралиғида, ҳат боши 1,27, знига текисланган ҳолда ёзилади.

Курс ишининг мундарижаси, кириш қисми, асосий қисм параграфлари, фойдаланилган адабиётлар рўйхати ва бошқа таркибий қисмлари янги бетдан ёзилади. Таркибий қисмларнинг бош сарлавҳалари бош ҳарфларда ёзилади ва рим рақамлари билан тартибланади. Параграфлар араб рақамлари билан рақамланиб, сарлавҳаларга эга бўлади. Бобларга мос тартибда кўрсатилади (масалан: 1.1, 1.2; 2.1, 2.2). Параграфлар сарлавҳаларининг юқори ва пастки қисмидан 12 ўлчамли оралик қолдирилиши керак.

2. Курс иши матнда фойдаланилган адабиётлардан олинган материалга ҳавола сатр ости эслатмаларида келтирилиши керак. Ҳаволада олинган материал, рақам ва сўзлар кесма қавсда саҳифа рақами билан берилди. Масалан: [5; 25 б.] Сураг, фотосурат, график, чизма, диаграмма ва шу кабилар "расм" сўзи билан ифодаланиб, улар варақда кўриш учун кулай жойлаштирилиши керак. Курс ишининг таҳлилий қисмидаги рақамли материаллар жадвал кўринишида расмийлаштирилади. Расм ва жадваллар албатта номланиши керак, изчил кетма-кетликда рақамланади. Расмнинг номи унинг остига, жадвалнинг номи унинг устига ёзилади (4-5-иловалар). Матн ичида жойлашган тегишли жадвал, расм таҳлилий ёзилган гап охирига қавс ичида жадвал, расмнинг тегишли тартиби ёзилиб борилади. Масалан: (1-расм); (2-жадвал). Агар жадваллар 1 саҳифадан ортиқ бўлса иловага ўтказилди. Ишда формуладан фойдаланилганда "Microsoft Word" матн редакторининг "Формула" функцияси ёрдамида аниқ ёзилиши ва ҳар бир формула изчил кетма кетликда, формуланинг ўнг томонида қавс ичида рақамланади (6-илова).

Формулалар учун қуйидаги белгиларнинг ўлчамларини ишлатиш тавсия этилади:

- бош ҳарфлар ва рақамлар 5-6 мм;
- кичик ҳарфлар камида 3 мм;
- даража ва индекслар камида 2 мм.

Формулаи белгилаш тўғридан-тўғри формулалар кетма-кетлиги бўйича белгиланади. Ҳар бир формулаи қиймати янги сатрда берилиши керак. Маълумотларнинг биринчи қаторлари сўз билан бошланади - № белгисидан кейин икки нукта қўйилмайди.

Формулалар матндан ажратиб ёзилади. Ҳар бир формуланинг юқори ва пастки қисмларида 12 шрифт оралиғида бўлиши керак.

Тенглама битта сатрга тўғри келмаса, қолган қисмлари « $\Rightarrow$ » тенг, « $+$ » кўшув, « $\rightarrow$ » айриш, « $\times$ » кўпайтириш ва « $\leftrightarrow$ » бўлиш белгилари билан давом эттирилади.

Формулаи белгиланган қисми тартиб рақами билан формуланинг ўнг томонида кўрсатилади (масалан: (1)).

3. Курс иши талаба томонидан мавзу таллаб олинган кундан бошлаб ўқув семестри тугашига 10 қолгунга қадар кафедрага тақдим этилади. Курс иши мавзусини таллаш ушбу курс бўйича назарий машғулотлар бошланган кундан бошланади. Тақдим этилган курс ишлари 10 кун муддат ичида профессор-ўқитувчилар (камида 3 кишидан иборат комиссия) томонидан кўриб чиқилиб, мазкур курс ишига тақриз ёзилади. Агарда ёзилган тақриз ижобий бўлса талаба курс иши химоясига тавсия этилади. Аксинча, тақриз ёзилиш мубайнида камчиликлар аниқланса, ишни қайта ишлаш учун қайтарилди. Қайта ишлаш муддати талаба томонидан 10 кун муддат ичида амалга оширилади. Ҳар бир талаба ўз ишини алоҳида химоя қилади. Бошқалардан кўчириб олинган, бир хил мавзуда ёзилган курс ишлари «Қоникарсиз» деб ҳисобланади. «Қоникарсиз» баҳоланган иш химояга қўйилмайди. Бундай ҳолатда кафедранинг қарорига мувофиқ янги мавзу талабага бириктириб қўйилади ва ушбу мавзу бўйича талаба янги курс ишини бажариши керак. Агар шунда ҳам курс иши ижобий баҳога химоя қилинмаса талаба ўзлаштира олмаётган талаба сифатида талабалар сафидан чиқарилиши мумкин.

4. Курс ишига 2-иловада келтирилган кўринишдаги титул варақ тулдирилади.

5. Курс ишини ёзишда бир қатор адабиётлар, интернет сайтлари, газета ва журналлардан фойдаланиш тавсия этилади. (7 - илова)

5. АДАБИЁТЛАР БИЛАН ИШЛАШ

Курс иши мавзуси ва режаси аниқлангандан сўнг адабий манбалар танланади ва библиографияси тузилади. Таҳлил ўтказиш жараёнида ишлатиладиган корхона маълумотларини қайси бўлим ва ҳисоботлардан олинганлиги кўрсатилиши лозим. Курс ишини бажаришда ва ундан аниқ натижа олишни таъминлаш мақсадида интернет маълумотларига кенг эътибор қаратиш лозим.

финансовые отношения» Учебное пособие в 2-х ч. Т.: 2003 г.
Интернет сайты

1. www.economics.ru
2. www.ved.ru
3. www.set.uz- Иктисодий тадиқотлар маркази сайти;
4. www.uzherof.com - Ўзбекистон янгиликлари;
5. www.stat.uz - Ўзбекистон Республикаси Статистика Кўмитаси сайти;
6. www.gov.uz - Ўзбекистон Республикаси ҳукумати портали;
7. www.ziyouet.uz - Ўзбекистон Республикаси электрон кутубхонаси.

6. КУРС ИШИНИНГ МАЗМУНИ

Курс иши режаси талаба танланган мавзудан келиб чиққан ҳолда тузилади.

Курс иши қуйидаги бўлимлардан иборат бўлади:

1. Мундарижа
2. Кириш
3. Мавзунинг назарий асослаш
4. Асосий қисм
5. Хулоса, тақлиф ва маслаҳатлар
6. Фойдаланилган адабиётлар рўйхати
7. Иловалар

Курс ишининг мундарижасида боб ва параграфларнинг номланиши ҳамда уларнинг бети кўрсатилади.

Курс ишининг “Кириш” қисмида Республикаимиз иқтисодиётига бўлаётган ислохотлар, муаммо ва ютуқлар бевосита мавзуга боғланиши, 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясида реал сектор корхоналарини ривожлантириш бўйича белгиланган вазифалардан келиб чиққан ҳолда турли Мулкчилик шаклидаги корхоналарни ривожлантириш стратегиясининг аҳамияти ва хусусиятлари қисқа, аниқ ва раvon тилда ёритилиши ҳамда мавзунинг долзарблиги асосланиши лозим.

“Назарий қисм”да танланган мавзу, хусусан реал сектор корхоналари фаолиятига баҳо берадиган техник - иқтисодий кўрсаткичларнинг бир - бири билан боғлиқлиги, асосий натижавий кўрсаткичга таъсир қиладиган омилларни аниқлаш, уларни таъсирини ҳисоб - китобини аниқлашда қўлланиладиган усул ва услубиятларни мазмуни ва қўлланилиш йўллари келтириш керак. Бунда мамлакатимизда чоп этилган ва хорижий адабиётлар маълумотларидан фойдаланиши тавсия этилади. Шунингдек, бирор хорижий корхонани ривожлантириш стратегиясини ёритиб чиқилса янада максалда мувофиқ бўлади.

“Асосий қисм” да курс иши мавзусида қўйилган масалани комплекс таҳлил қилиб кўрсаткичлар бўйича тузилган режани бажариши даражасини мантйқий кетма-кетликда таҳлил қилиш уларни ўзгаришига таъсир қилган биринчи даражали салбий, ижобий омиллар таъсирини аниқ ҳисоб-китоб қилиш ва заруриятга қараб салбий омилларга таъсир қиладиган иккинчи

Асосий адабиётлар

1. Шодмонов Ш.Ш., Гафуров У.В. Иқтисодиёт назарияси: Дарслик; Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги. - Т.: IQTISOD-MOLIYA, 2010. - 728 б.
  2. Макконел К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципи, проблемы и политика: Учебник. / 17-изд.-М.:ИНФРА-М, 2009.
  3. Нигматжанов У.Х. Экономическая теория. Учебник. М.: “Иқтисод-Молия” 2010.
  4. Хошимов П.З., Умаров К.Ю. ва бошқ. Иқтисодиёт назарияси (Логин). Ўқув қўлланма. Т.: “Университет” 2006.
  5. O’Imasov A., Vahabov A. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. T.: “Sharq” 2006.
  6. Умаров К.Ю. и др. Экономическая теория. Учебное пособие для неэкономических факультетов и вузов. Т.: «САНО-СТАНДАРТ», 2011.
  7. Ўлмасов А., Вахобов А. Иқтисодиёт назарияси. Дарслик –Т.: «IQTISOD-MOLIYA» 2014.
  8. И.К.Станковская, И.А.Стрелец. Экономическая теория. Учебник. 3-е изд., испр. – М.: «Эксмо», 2009. – 448 стр.
  9. Самуэлсон Пол Э., Нордхаус Вильям Д. Экономика. Учебник. 18-е изд.: Пер с англ. – М.: ООО «И.Д.Вильямс», 2009. – 1360 стр.
  10. O’Imasov A., Vahabov A. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. T.: “Sharq” 2006.
  11. Shodmonov Sh., Gafurov U.V. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. T.: «Fan va texnologiya» nashriyati 2005.
  12. Egamberdiyev F.T. “O’quv qo’llanma / F.T.Egamberdiyev, S.R.Topildiyev, J.X.Hamroqulov; O’zbekiston Respublikasi Oliy va o’rta maxsus ta’lim vazirligi. Mirzo Ulug’bek nomidagi O’zbekiston Milliy universiteti.-T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2014, -224 b.”
  13. Xoshimov P.Z., Umarov K.Yu. va boshq. Iqtisodiyot nazariyasi. O’quv qo’llanma. T.: “Universitet”, 2006.
  14. Mc Connell, Campbell R. Economics: principles, problems, and policies / Campbell R. Mc Connell, Stanley L. Brue. – 17th ed. 2008. 876 p.
- Кўшимча адабиётлар
1. Экономика: Учебник. 2 изд. По. Ред. Док. Булатова. М.: «Бек» 1997.
  2. Менкью Н.К. Макроэкономика. Пер. с англ. Гл. 12-16. М.: «Высшая школа» 1994.
  3. Экономика переходного периода. Учебное пособие. Под. Ред. Радаева. гл. 10-12. М.: изд. МГУ. 1995.
  4. Введение в рыночную экономику. Учебное пособие для экономических вузов. По. Ред. Лившица. Гл. 4,6,7,12,14, 18,19. М: «Прогресс» 1994 й.
  5. Йўлдошев Ю.К. Иқтисодиёт назарияси. Услубий қўлланма. Т.: 2010.
  6. Умаров К.Ю., Сапаров Т.О. Иқтисодиётни эркинлаштириш шароитида аграр соҳада тақсимлаш муносабатларини такомиллаштириш. Т.: «Университет» 2001.
  7. Umarov K.Yu., Xoshimov P.Z. va boshq. Iqtisodiyot nazariyasi. O’quv qo’llanma. T.: “Universitet”, 2005.
  8. Вахобов А.В., Худякова Н.К. «Международные валютно-кредитные и

даражали омиллари ҳам таҳлил қилиш, муайян объект мисолида ўрта ва узоқ муддатли стратегияни ишлаб чиқиш йўналишларини аниқлаш талабанинг билим даражасини чуқурлаштириш имконини беради.

Хулоса, тақлифлар ва мулоҳазалар қисмида талаба курс иши мавзуси бўйича тушланган материаллар, таҳлилий нагизалар ва эришилган ечимлар асосида мустақил равишда қисқа хулоса ва тавсияларни ишлаб чиқади ҳамда баён этади.

Фойдаланилган адабиётлар қисмида курс ишини бажариш давомида фойдаланилган дарсликлар, ўқув қўлланмалар, илмий-тадқиқот ишлари, мақолалар, илмий анжуман материаллари, статистик маълумотлар ҳамда бошқа манбалар аниқ кўрсатиб чиқиши лозим.

7. "ИҚТИСОДИЁТ НАЗАРИЯСИ" ФАНИДАН КУРС ИШИ МАВЗУЛАРИ

Курс иши фан мавзуларига тааллуқли масалалар юзасидан талабаларга яқка тартибда тегишли (вариантланган) топшириқ шаклида 2-семестрда берилади. Курс ишининг ҳажми 30 бетдан кам бўлмаслиги, А-4 форматдаги варақларда ёзилиши ва тикилиб расмийлаштирилиши лозим. Курс ишини бажариш талабаларда фанга оид билим, кўникма ва малакаларни шакллантиришга хизмат қилиши керак.

Курс иши мавзулари

1. Иқтисодиёт назариясининг фан сифатида шаклланиши ва ундаги асосий таълимотлар.
2. Ижтимоий – иқтисодий эҳтиёжлар, уларнинг таркиби ва туркумланиши.
3. Ишлаб чиқариш самардорлигининг мазмуни, кўрсаткичлари ва унинг ҳажмига таъсир қилувчи омиллар.
4. Ўзбекистоннинг иқтисодий салоҳиятидан самарали фойдаланиш йўллари.
5. Мулкчилик муносабатларининг моҳияти ва уларнинг ҳуқуқий-иқтисодий жиҳатлари.
6. Ўзбекистонда хусусийлаштириш жараёнларининг босқичлари ва вазифалари.
7. Қўймақ тўғрисидаги турли хил назариялар.
8. Пул тўғрисидаги турли хил назариялар ва ҳозирги замон пулининг табиати.
9. Бозор иқтисодиёти, унинг шаклланиши ва ривожланиш шарт-шароитлари.
10. Бозор механизми, унинг таркибий қисмлари ва амал қилиши.
11. Бозор инфратузилмаси ва унинг асосий унсурлари.
12. Бозор мувозанати ва унинг турлари.
13. Монополиянинг моҳияти ва турлари.
14. Ўзбекистонда рақобатчилик муҳитининг вужудга келиши ва монополияга қарши қонунчиликнинг амал қилиши.
15. Рақобатнинг турли моделларида нархнинг шаклланиш хусусиятлари.
16. Ўзбекистонда нарх сиёсати ва унинг асосий йўналишлари.

17. Қимматли қозғалар, уларнинг турлари ва амал қилиши.
18. Тадбиркорлик капиталининг моҳияти ва унинг турлари
19. Менежмент ва унинг тамойиллари.
20. Маркетинг, унинг вазифалари ва турлари.
21. Фойда ва унинг ҳажмига таъсир этувчи омиллар.
22. Корхона фойдасининг тақсимланиши ва ишлатилиши.
23. Ягона тариф тизими, унинг мақсади ва вазифалари.
24. Мехнат муносабатлари ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари.
25. Касаба уюшмалари ва уларнинг асосий вазифалари.
26. Аграр муносабатлар ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари.
27. Миллий иқтисодиёт, унинг таркибий тузилиши ва макрroiқтисодий кўрсаткичлари.
28. ЯИМ ва ЯИМ, уларни ҳисоблаш усуллари.
29. Хуфёна иқтисодиёт, унинг ўлчамлари ва намоён бўлиш шакллари.
30. Ялли талаб ва унинг ҳажмига таъсир этувчи омиллар.
31. Ялли тақлиф ва унинг ҳажмига таъсир этувчи омиллар.
32. Инвестицияларнинг иқтисодий мазмуни, турлари ва уларнинг ҳажмига таъсир этувчи омиллар.
33. Жамғарма ва инвестициялар ўргасидаги муносабилик ва нисбатлар
34. Иқтисодий ўсишнинг мазмуни, мезонлари ва кўрсаткичлари.
35. Иқтисодий ўсиш моделлари.
36. Миллий бойлик, унинг таркиби ва кўпайтириш омиллари.
37. Макрroiқтисодий нисбатлар ва унга таъсир этувчи омиллар.
38. Иқтисодий мувозанатликнинг моҳияти ва унга эришиш йўллари.
39. Иқтисодий муносабиликлар ва уларнинг турлари.
40. Иқтисодиётнинг циклиги тўғрисида турлича назариялар.
41. Иқтисодий инкروزлар, уларнинг турлари ва намоён бўлиш хусусиятлари.
42. Ўзбекистонда илгчи кучи бозорининг шаклланиши ва ривожланиши.
43. Ўзбекистонда ишсизларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасида давлатнинг тадбирлари.
44. Давлатнинг молиявий сиёсати ва унинг асосий йўналишлари.
45. Ўзбекистонда молия бозорининг шаклланиши.
46. Аҳоли ва ҳўжалик юритувчи субъектларнинг бўш маблағларини тижорат банкларидаги депозитларга жалб қилишни рағбатлантириш.
47. Ўзбекистонда давлатнинг пул-кредит сиёсати, унинг дастаклари ва амалга ошириш воситалари.
48. Пул муомаласи қонуни ва унинг амал қилиши.
49. Инфляция, унинг келиб чиқиши ва оқибатлари.
50. Иқтисодиётни давлат томонидан тартибга солиш назариялари.
51. Ўзбекистонда маҳаллий ўз-ўзини бошқаришнинг иқтисодий асосини мустаҳкамлаш.
52. Ўзбекистонда аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш тизими ва давлатнинг ижтимоий сиёсати.
53. Жаҳон ҳўжалигининг ташкил топиши, босқичлари ва асосий белгилари.
54. Халқаро мехнат тақсимоти ва унинг зарурлиги.

55. Халқаро иқтисодий интеграциянинг моҳияти, турлари ва объектив асослари.
56. Ўзбекистоннинг жаҳон бозорига кириб бориш муаммолари.
57. Халқаро савдо, унинг турлари ва тартибга солиш механизми.
58. Ўзбекистон ташқи савдо муносабатлари географиясининг сифат жиҳатидан ўзгариб бориши.
59. Халқаро валюта тизимининг шаклланиши ва ривожланиши.
60. Халқаро капитал бозори ва унинг ривожланиш асослари.
61. Жаҳоннинг глобал иқтисодий муаммолари.
62. Ўзбекистонда ташқи иқтисодий фаолиятнинг эркинлаштирилиши.
63. Ўзбекистонда эркин иқтисодий ҳудудларнинг яратилиши.
64. Россия ва Ўзбекистон иттифоқчилик муносабатларининг ўрнатилиши ва ривожланиши.

65. Еуро Осиё иқтисодий ҳамкорлик ташкилотининг унга аъзо мамлакатлар иқтисодиётлари учун аҳамияти.

Изох:

1. Талабалар курс иши мавзуларини семестр бошида мустақил равишда танлайдилар.
2. Курс ишида мавжуд ва фаолият кўрсатаётган корхоналарнинг маълумотларидан тахлил манбаи сифатида фойдаланилиши шарт. Фойдаланилган маълумотлар манбаи курс ишига илова қилинади.
3. Курс иши муддатида топширилиши шарт. (муддат семестрнинг 18-19 ҳафталари)
4. Курс иши чоп этилган ва электрон вариантлари топширилади (электрон вариант антиплагиат программасида текширилади).

1-ИЛЮВА
(Ариза намунаси)

Иқтисодиёт факултети
“Иқтисодиёт назарияси” кафедраси mudiri,
доц. Н.М. Муминовга
талаба _____ дан

Ариза

Аризамнинг мазмуни шундан иборатки, менга “Иқтисодиёт назарияси” фанидан “Иқтисодиётни модернизациялаш шароитида реал сектор корхоналарининг инвестицион фаолиятни амалга ошириш” мавзусида курс ишини ёзишга рухсат беришингизни сўрайман.

Сана

Имзо

Ф.И.Ш

Кириш.....3

1. Реал сектор корхоналарининг инвестицион фаолиятининг ҳуқуқий асослари.....6

2. Реал сектор корхоналарида инвестицион фаолиятни амалга оширишнинг хориж тажрибаси.....14

3. Реал сектор корхоналарига тўғридан - тўғри хорижий инвестицияларни жалб этиш.....22

4. Ишлаб чиқариш корхонасининг инвестицион фаолият кўрсаткичлари таҳлили.....30

Хулоса ва тақлифлар.....38

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати.....43

Иловалар.....48

2-ИЛОВА.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
 (Бош ҳарфларда, 12 шрифт, қалин, марказда, сатрлар оралиғи -1 интервалда, биринчи каторнинг остки қисмининг интервали-0)

МИРЗО УЛУГБЕК НОМИДАГИ
ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ
 (Бош ҳарфларда, 12 шрифт, қалин, марказда, сатрлар оралиғи -1 интервалда, биринчи каторнинг остки қисмининг интервали-0)

«ИҚТИСОДИЁТ» ФАКУЛЬТЕТИ
 (Бош ҳарфларда, 12 шрифт, қалин, марказда, сатрлар оралиғи -1 интервалда, биринчи каторнинг остки қисмининг интервали-0)

«ИҚТИСОДИЁТ НАЗАРИЯСИ» КАФЕДРАСИ
 (Бош ҳарфларда, 12 шрифт, қалин, марказда, сатрлар оралиғи -1 интервалда, биринчи каторнинг остки қисмининг интервали-0)

КУРС ИШИ
Мавзу: ИҚТИСОДИЁТНИ
МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ

(Бош ҳарфларда, 28 шрифт, қалин, марказдан, саҳифанинг ўртасидан 1 интервалда)

(“Курс иши” деган сўзлардан пастда, “мавзу” деган сўзлардан кейин, саҳифанинг марказида бир ёки бир нечта сатрдан иборат, 24 шрифта, бош ҳарфларда («мавзу» сўзлари 14 шрифт, кичик ҳарфларда), марказдан, биринчи сатрни интервали - 0 см, сўзлар ва кўшимчаларнинг кескارتгирилишига йўл қўйилмайди).

Бажарди: исм, шарифнинг бош ҳарфлари ва фамилия, ўқув курси, гуруҳ рақами, ўқув шакли

(иккита сатрда, 1 интервалда, 14 шрифта, саҳифанинг ўнг қисмида КИ мавзусидан пастда уч катор)

Қабул қилди: илмий даража, илмий унвон, исм, шарифнинг бош ҳарфлари ва фамилия.

(иккита сатрда, 1 интервалда, 14 шрифта, саҳифанинг ўнг қисмида КИ мавзусидан пастда уч катор)

Баҳо учун жой
 (пастки қисмида, саҳифанинг ўнг томонида)

Тошкент-2019
Шаҳар ва йил

(саҳифанинг пастки қисмида, марказда)

4-ИЛОВА.
(Намуна учун)
1-жадвал
Асосий капиталга сарфланган инвестицияларнинг молиялаштириш
манбалари (% ҳисобида)¹

Молиялаштириш манбалари	2000 й	2005 й	2010 й	2014 й	2015 й	2016 й	2017 й	2017 йда 2000 йилга нисбатан ўзгариши
Бюджет маблағлари	29,2	12,2	5,6	4,5	4,5	4,5	5,5	-23,7 ф.п.
корхона ва аҳоли маблағлари	39,1	57,5	49,0	54,7	52,9	53,0	43,9	4,8 ф.п.
банк кредитлари ва бошқа қарз маблағлари	7,2	3,8	9,7	11,2	11,8	11,1	11,0	3,8 ф.п.
чет эл инвестицияси	23,2	21,7	28,3	19,8	19,9	21,3	26,9	3,7 ф.п.
бюджетдан ташқари фондлар	1,3	4,8	7,4	9,8	10,9	10,1	12,7	11,4 ф.п.

5-ИЛОВА.
(Намуна учун)

Микроиктисодий рақобатбардошлик	<ul style="list-style-type: none"> • Компанияларнинг мослашувчанлиги • Кластерлар • Тадбирчилик муҳитининг сифат даражаси
Макроиктисодий рақобатбардошлик	<ul style="list-style-type: none"> • Ижтимоий инфра тузулма ва Сяёсий институтлар • Макроиктисодий сиёсат
Табiiий шароит	<ul style="list-style-type: none"> • Табиий ресурслар • Географик жойлашуви • Миклдорий кўрсаткичлар

1-расм. Рақобатбардошликни таъминловчи асосий элементлар²

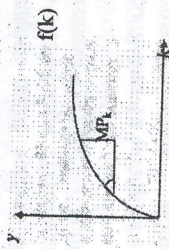
¹ Иқлиқ статистик гушам Т.: 2007;2013.252,257, 265-6. Ўзбекистонда қурилиш Статистик гушам Т.: 2017. 31-6. Ўзбекистон Республикасининг статистик ахбороткомаси Т.:2018. 62-6. Маълумотлари асосида муаллиф томонидан ҳисобланди.
²Review of Competitiveness Frameworks-Harvard Business School
[https://www.hbs.edu/.../Review%20of%20Competitiveness%](https://www.hbs.edu/.../Review%20of%20Competitiveness%20)

6-ИЛОВА.
(Намуна учун)

$$Y(t) = A\theta K(t)^{\alpha} L(t)^{\beta} \quad (2.2.)$$

бунда $0 < \alpha < 1$

Шу сабабдан, $y = \frac{Y}{L}$, $k = \frac{K}{L}$, бунида y — ишлаб чиқариш, k — бир ишчига тўғри келувчи капитал бўлиб, $y = f(k)$ тенглик ўринли бўлади.

1.2 - расмдан кўринадики, ишлаб чиқариш функциясининг оғиш бурчаги тангенс капитал билан таъминланганлик даражасини камайтириб боради.

7-ИЛОВА.
(Намуна учун)

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикасининг "Инвестиция фаолияти тўғрисида"ги №719-1 Қонуни, 1998.
2. Ўзбекистон Республикасининг "Чег эл инвестициялари тўғрисида"ги №6094 Қонуни, 1998.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2008 йил 24 июлдаги ПҚ- 927 - сонли «Хорижий инвестициялар ва кредитларни жалб қилиш ҳамда ўзлаштириш жараёнини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами. - Тошкент, 2008. - №29-30. - Б. 21-23.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2008 йил 18 ноябрдаги ПФ-4053-сонли «Иқтисодиёт реал сектори корхоналарининг молиявий барқарорлигини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами. - Тошкент, 2008. - №47-Б. 3-5.
5. Ўзбекистон Республикаси. Президентининг "2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида"ги 7.02.2017 йилдаги №ПФ-4947 сонли Президент фармони.
6. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажатимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курашимиз. - Т.: Ўзбекистон, 2017. 488-б.
7. Мирзиёев Ш.М. Ўзбекистон Республикаси Президентига Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга муноajatномаси. - Тошкент: Ўзбекистон, 2018. 80-б
8. Абулқосимов Х.П. Иқтисодиётни тартибга солишнинг бозор ва давлат механизмлари. - Тошкент: "Академия", 2012. - 455 б.
9. Амосов А. Как преодолеть отставание в развитии // Экономист 2013 №4-С. 19-26
10. Вахабов А.В., Разыкова Г.Х. Модернизация экономики Учебное пособие. -Тошкент: "Иқтисод-Молия", 2014,-200 с.
11. И. Гельман В. Авторитарная модернизация: каковы ее перспективы в России [Электронный ресурс] / 2008. [http://: www.eu.spb.ru](http://www.eu.spb.ru)
12. Махмудова Г.Н. Инвестициялар - иқтисодий барқарор ўсиш омилли сифатда // Иқтисод ва молия журналли. 2013. № 9. - Б. 32-35.
13. Makhmudova G.N. Investments - the main source of financing economic modernization // Journal of Management Value & Ethics Vol.8, Num XII Issue IX, 2017. P. 25-35
14. Сейтмуратов Р.А. Модернизация общества и структурное обновление экономики Республики Узбекистон. - Т.: Государственное научное издательство «Узбекистон миллий энциклопедияси», 2006. - 140 с.
15. Сейтмуратов Р. А. Приоритетные направления модернизации экономики

в условиях углубления экономических реформ: Автореф. дис. на соискание ученой степени докт. экон. наук. — Т.: 2012. - 43 с.

16. Тацый В., Томберг И. Прямые инвестиции Китая: политика и экономика // Мировая экономика и международные отношения. 2012. №6. - С. 74-79.

17. Чепель С.В. Системный анализ и моделирование перспектив устойчивого развития национальной экономики Узбекистана: монография/ Ташкент: IFMR, 2014. - 316 с.

18. Romer P. Endogenous Technological Change // Journal of Political Economy. 1990. №5. - P. 71-102.

19. Rostow W. Politics and the Stages of Growth. The University Press. 1971. - 428 p.

20. Ўзбекистон Республикасининг статистик ахборотномаси Т.: 2018. - 198 б.

21. www.mf.uz - Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги сайти

22. www.stat.uz - Ўзбекистон Республикаси Давлат Статистика кўмитаси сайти

Мундарижа

1. Кириш.....	3
2. Курс ишيني мақсади ва вазифалари.....	4
3. Курс иши мавзусисини танлаш тартиби.....	5
4. Курс ишيني ёзиш давомида қўйиладиган талаблар.....	6
5. Адабийётлар билан ишлаш.....	7
6. Курс ишининг мазмуни.....	9
7. Курс иши мавзулари.....	10
8. Иловалар.....	13

Босишга рухсат этилди 21.05.2019. Ҳажми 1,25 босма табоқ.
Бичими 60×84 1/8. Алади 100 нуска. Буюртма 91.
М.Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий Университети
босмахонасида чоп этилди.